

Доклад

**Трудности пред хората с
увреждания по наказателни дела в
България**

октомври, 2023 г.

Престъпление – това е нещо, което човек е направил грешно или против закона

Наказателно дело – съдът трябва да разбере как се е случило престъплението

Обвиняем или подсъдим – човек, който може да е направил нещо грешно или против закона

Докладът представя трудностите в **наказателните дела** за хора с интелектуални или психични увреждания, които са обвинени в извършване на престъпление.

Доклад на **Фондация „Кера“** по проект
„Включване и достъп до правосъдие за
обвиняеми с интелектуални или психични
увреждания“

Координатор: Фондация „Валидити“

VALIDITY

Международен експерт: Международна комисия
на юристите

В проекта участват 8 държави от Европейския съюз.

Румъния - Център за правни ресурси

Португалия - Национална федерация на кооперациите
за социална солидарност

Чехия - Форум за правата на човека

FORUM
Human Rights

Словакия - Форум за правата на човека

Словения - Правен център за защита правата на
човека и околната среда

България - Фондация „Кера“

Испания - Конфедерация за пълно включване

Литва - Перспективи на психичното здраве

Как се чувстват хората в съда

„Не знаех как да кажа какво мисля, защото не знаех как ще реагират, да не стане по-зле.“

Какво знаем досега?

- Съдът разбира за човека с увреждане само от диагнозата.
- Понякога се прекратява наказателното дело и човекът се изпраща за лечение.
- Използват се думите невменяемост и принудително лечение.

Невменяемост - когато човек не разбира какво прави, не може да е отговорен за направеното.

Принудително лечение – може да се иска лечение, когато човекът е опасен за себе си или другите.

- Хората с увреждания рядко получават допълнителна подкрепа в наказателните дела.
- Процедурни улеснения се използват рядко.

Процедурни улеснения помагат на хората с увреждания да се справят в наказателните дела.

Процедурни улеснения – всичко, което може да помогне на човека да стигне до съда и да отговори на въпросите, които ще му зададат там.

„Никой подкрепящ нямаше в съда, само от психиатрията един санитар „ама нищо не знаеше той.“

„Не знае името на адвоката. Няма телефона на адвоката. 4 месеца вече се лекува и не знае какво става с делото и за колко време ще лежи. Адвокатът не му е обяснил нищо.“

- Често адвокати се осигуряват, след като човекът е разказал всичко на полицията.
- Специалистите по наказателните дела не получават достатъчно обучение за правата на хората с увреждания.
- Нарушават се чл. 12, 13 и 14 от Конвенцията за правата на хората с увреждания /КПХУ/.

Какво трябва да се промени?

- Да не се ограничават правата на хората.
- Да има равен достъп до защита.

„Не ми казаха, че мога да ползвам подкрепа.“

„В такива ситуации никой не ти помага, даже близките бягат.“

- Да има обучения за хората, които работят по наказателни дела.
- Да има адвокати, които качествено помагат на хората с увреждания.

- Да се ползват комуникационни експерти, които да помогнат на хората с увреждания в наказателно дело.
- Да се създават документи, които са лесни за четене и на лесен език.
- Да се подобрят връзките между законите за правата на хората с увреждания и наказателните дела.
- Да има законови промени, които да дават равни права на хората с увреждания в наказателните дела.
- Да няма невменяемост.
- Да няма принудително лечение.

Съфинансиран от
Европейския съюз

Съфинансиран от Европейския съюз. Изразените възгледи и мнения обаче са само на автора(ите) и не отразяват непременно тези на Европейския съюз или Европейската комисия. Нито Европейският съюз, нито предоставящият финансирането орган могат да носят отговорност за тях.